

KOMPAS VOOR EEN PARTNERSCHAP MET LOKALE BESTUREN

FEDERAAL MEMORANDUM 2019
VAN BRULOCALIS, UVCW EN VVSG

FEDERAAL MEMORANDUM 2019

VAN DE 3 VERENIGINGEN VAN STEDEN EN GEMEENTEN: BRULOCALIS, UVCW, VVSG

De gewestelijke, federale en Europese verkiezingen van mei 2019 liggen achter ons, straks komen nieuwe regeringen tot stand.

Lokale overheden spelen een belangrijke rol voor de toekomst van het land. De Union des Villes et Communes de Wallonie (UVCW), de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en Brulocalis (hierna 'de drie Verenigingen') zijn de vertegenwoordigers van de lokale besturen: steden en gemeenten, OCMW's, de openbare huisvestingsmaatschappijen, de intercommunales, de politie- en hulpverleningszones.

Met dit federale memorandum willen ze de wensen van de lokale besturen onder de aandacht brengen van de federale overheid. De drie Verenigingen hopen deze maatregelen in samenwerking met de nieuwe federale regering tot stand te kunnen brengen. Die samenwerking moet de relatie tussen lokale overheden en de federale regering bestendigen en zo bijdragen aan de economische ontwikkeling, sociale en maatschappelijke cohesie, duurzame transitie en het welzijn van de burgers.

Alle informatie over dit document is verkrijgbaar bij Michèle Boverie, secretaris-generaal UVCW (mib@uvcw.be), Corinne François, algemeen directeur van Brulocalis (corinne.francois@brulocalis.brussels) en Mieck Vos, algemeen directeur van de VVSG (mieck.vos@vvsg.be).

Raadpleeg dit memorandum online op onze websites (www.uvcw.be; www.avcb-vsgb.be; www.vvsg.be)

De gemeente is het meest nabije overheidsniveau, het staat het dichtst bij de burger. Burgers hebben doorgaans ook het meeste vertrouwen in het lokale bestuur.

De lokale besturen (de gemeenten, OCMW's, openbare huisvestingsmaatschappijen, intercommunales, politiezones, hulpverleningszones) stellen een waaier van voorzieningen en diensten ter beschikking van hun inwoners, instellingen, bedrijven en verenigingen.

Lokale besturen zijn essentieel voor onze economie. Zij zijn verantwoordelijk voor ruim één derde van alle overheidsinvesteringen, wat hen tot de belangrijkste openbare investeerders van het land maakt. Hun investeringscapaciteit is onmisbaar.

Lokale besturen weten zeer goed wat er op hun grondgebied gebeurt. Ze luisteren naar signalen op het terrein en naar behoeften die de kop opsteken: nood aan sociale cohesie, nood aan huisvesting en infrastructuur, aanvragen voor nieuwe diensten (nieuwe technologieën, slimme steden, enz.). Ze trachten hierop in te spelen en zijn het eerste aanspreekpunt wanneer mensen vragen hebben.

Door lokale beleidsmaatregelen te nemen en het beleid van de centrale overheden te implementeren, zijn steden en gemeenten en hun lokale partners essentieel voor de toekomst van dit land.

Het lokale niveau beschikt over essentiële hefboomen om overheidsbeleid in de praktijk om te zetten.

Toch staan de lokale besturen onder grote druk. Ze werken al verschillende jaren in een context van bezuinigingen en economische en financiële crisis. Ze zijn een onderdeel van een ingewikkeld Belgisch institutioneel kluwen in verandering. Ze draaien vandaag op voor zeer zware lasten die door centrale overheden worden doorgeschoven: pensioenen, politie, brandweer, sociale bijstand, enz.. Ten slotte worden ze geconfronteerd met Europese eisen en de impact ervan op de openbare dienstverlening.

De federale regering doet er daarom goed aan de druk op de lokale overheden te verlichten en in het federale investeringsplan rekening te houden met hun belangrijke rol op het vlak van sociale cohesie, overheidsinvesteringen, economische en sociale ontwikkeling en veiligheid...

De eisen en voorstellen van de lokale overheden zijn de volgende:

Echt overleg met de lokale overheden	5
Zorgen voor een passende oplossing voor cruciale dossiers pensioenen, OCMW, politie, hulpdiensten	6
Federale beslissingen moeten voor lokale besturen budgetneutraal zijn	9
Efficiënte fiscaliteit mogelijk maken	9
Lokale overheden hebben investeringscapaciteit nodig	9
Zorgen voor wetgevende stabiliteit en wetsmatiging	10
E-government en de administratieve vereenvoudiging bevorderen	11
Herinvesteren in openbare dienstverlening	11
Obstakels verwijderen die synergieën tussen lokale besturen verhinderen	11
Steden en gemeenten ondersteunen in hun missie inzake veiligheid en openbare orde	12
Steden en gemeenten ondersteunen voor een goede samenwerking met steden en gemeenten van het zuiden	12

ECHT OVERLEG MET DE LOKALE OVERHEDEN

De drie Verenigingen vragen systematisch geraadpleegd te worden bij elke beslissing van de federale overheid in materies die hen aanbelangen.

Dit is een basisbeginsel van de lokale democratie, vastgelegd in het Europees Handvest inzake lokale autonomie. De federale overheid moet deze raadpleging in de mate van het mogelijke, tijdig en op passende wijze organiseren tijdens het plannings- en besluitvormingsproces voor alle aangelegenheden die rechtstreeks betrekking hebben op de lokale besturen.

Dit moet leiden tot een transparant beleids- en reglementair kader¹.

Wij vragen de federale regering om **een formele overlegstructuur** te organiseren met de drie Verenigingen en hun Federaties van OCMW's over de wetgeving die relevant is voor de lokale besturen, in het bijzonder op de volgende vlakken:

- politie
- algemene bestuurlijke politie (openbare orde)
- brand en dringende medische bijstand
- pensioenen
- sociale zaken (OCMW's)
- werkgelegenheid, ...

De drie Verenigingen vragen al enkele jaren om de betrokkenheid van de lokale besturen op het vlak van politie via hen te laten verlopen. De bestaande **adviesraad van de burgemeesters** biedt immers geen voldoening. De drie Verenigingen vragen aan de federale regering dat de benoemingen van de burgemeesters via de drie Verenigingen zou verlopen (voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in samenwerking met de Conferentie van Burgemeesters). Die raad mag ook niet overbelast worden met te technische kwesties (welzijn en preventie op het werk) en/of individuele dossiers in verband met de politiezones, maar moet zich concentreren op de echte beleidsdossiers.

Om de personeelsuitgaven (politie en burgerveiligheid) onder controle te houden, willen de drie Verenigingen ook **betrokken worden bij de werkzaamheden van het federale Comité C** betreffende het statuut van het personeel in de hulpverleningszones.

Vóór de **vakbondsonderhandelingen** over het politiestatuut en CALOG, moet echt overleg gewaarborgd worden tussen de federale overheid en de lokale werkgevers over politiemateries, en dit via de drie Verenigingen.

1. Art. 4, par. 6, 5, 9, par. 6, en 10 van het Europees Handvest inzake lokale autonomie.

ZORGEN VOOR EEN PASSENDE OPLOSSING VOOR CRUCIALE DOSSIERS PENSIOENEN, OCMW, POLITIE, HULPDIENSTEN

PENSIOENEN

De federale regering **moet tussenkomen in de financiering** van de pensioenen, zoals ze dat doet bij alle andere Belgische pensioenstelsels. Er is geen enkele reden waarom de lokale besturen het enige bestuursniveau zijn dat zelf de pensioenlast van zijn statutair personeel moet dragen. Net zoals ze dat doet voor de pensioenen van werknemers, zelfstandigen of statutaire ambtenaren van andere bestuursniveaus, moet de federale overheid tussenkomen in de financiering van de pensioenen van het personeel van lokale besturen om zo gemeenten, OCMW's en politiezones te helpen bij de toenemende werkgeversbijdragen (basis en responsabilisering)

STRIJD TEGEN ARMOEDE

- De federale regering moet de **laagste uitkeringen en de leeflonen verhogen** tot de Europese armoedegrens. Dat moet mensen beter in staat stellen basiskosten te betalen.
- Gemeenten en OCMW's zijn de belangrijkste partners van de federale staat in de strijd tegen **armoede**. Hoewel de opeenvolgende federale regeringen positieve maatregelen hebben genomen, moeten er extra inspanningen worden geleverd om de OCMW's naar behoren te ondersteunen in hun opdracht met een **voldoende structurele financiering en adequate maatregelen**. Dit geldt ook voor de opvang en integratie van **vreemdelingen**.
- De federale overheid moet het sociale vangnet dat het OCMW vormt, versterken en **90% van het leefloon voor haar rekening nemen**. Wat het OCMW extra ontvangt, zal het investeren in de begeleiding van cliënten.

LAYLA AERTS

HULPDIENTEN

- De federale Regering moet haar inspanningen voortzetten en een voldoende financiering garanderen om de kosten van de brandweershervorming te dragen, en te evolueren richting de 50/50-financieringsleutel die is opgenomen in de wet. Vandaag staan de steden en gemeenten in voor 80% van de financiering van de brandweerdiensten, de federale overheid voor 20%.
- De **wachtdienst** van het personeel van de hulpverleningszones mag niet als vergoede werktijd worden beschouwd. Dat zou het failliet van de zones betekenen. Daarom moet onder andere binnen het financiële statuut van het personeel van de hulpverleningszones in een wachtdienstvergoeding of een soort beloning voor de wachtdiensten worden voorzien. Het financiële statuut van het personeel in de hulpverleningszones zou dan worden gewijzigd om een soort beloning voor de wachtdiensten te introduceren. Dit moet het mogelijk maken om, in het geval dat de wachtdienst opnieuw als werktijd wordt gekwalificeerd (met de eraan verbonden betaling), in een vergoeding voor de wachtdiensten te voorzien die verschilt van (en lager is dan) die voor de effectieve prestaties.
- Het statuut van het personeel van de hulpverleningszones moet ook worden **losgekoppeld** van het statuut van de federale ambtenaren om de 'automatische' meerkosten te vermijden. De evolutie van het ene statuut brengt namelijk, de facto, de evolutie van het andere statuut met zich mee (cf. de eindejaarspremie).

POLITIE

- De federale overheid moet **voldoende financiële middelen** beschikbaar stellen, met name door de zogenaamde 'KUL'-norm bij te werken. In de komende jaren zullen o.a. het beheer van de strijd tegen terrorisme en de aanzienlijke groei van personeels- en softwarekosten de financiering van de politie onder druk blijven zetten. Als het beleid niet wijzigt, zal de wanverhouding tussen de lasten die de federale overheid aan de lokale politie oplegt en de middelen die hun worden toegewezen, immers blijven bestaan. De gemeenten droegen de voorbije drie jaar gemiddeld 61 % van de kosten van de lokale politiezones.

Op basis van de begroting van 2018 stellen we ook vast dat de uitgaven sneller groeien dan de inkomsten over de afgelopen drie jaar, en dat het boekjaar 2018 een tekort van 9 miljoen euro vertoont (vergeleken met een positief resultaat van 2 miljoen voor het vorige jaar).

Daarom vragen de drie Verenigingen dus een aanzienlijke financiële inspanning van de federale overheid ten behoeve van de lokale politie tijdens de legislatuur 2019-2023.

De financieringsbasis voor de politiezones is vandaag gebaseerd op een buitengewoon complex en verouderd systeem. De verdeelsleutels voor de federale financiering van de zones zijn grotendeels gebaseerd op de zogenaamde 'KUL'-norm, genoemd naar berekening van de KULeuven van 1996. Sinds de oprichting van de politiezones in 2001-2002 zijn de basisgegevens voor deze berekening (bevolkingscijfers, lokale sociaaleconomische gegevens, enz.) niet meer bijgewerkt. Kortom, een echte financieringswet voor de lokale politie is noodzakelijk.

- De ontwikkeling van een **efficiënte gemeenschapsgerichte politie** blijft het doel van de hervorming van de lokale politie. Justitiële taken moeten beperkt blijven zodat de lokale politie zich kan richten op haar kerntaken. De **drie Verenigingen stellen de manier waarop middelen worden opgeslorpt door taken of voorschriften** die door het federale niveau worden opgelegd in vraag, aangezien er te weinig mankrachten overblijven om op het terrein te werken.

Er moet absoluut vermeden worden dat er opnieuw politietaken waarvan de uitvoering aanvankelijk voor het federaal niveau was gepland, omwille van budgettaire redenen afgeschoven worden op de lokale politie. **Een**

STEFAN DEWICKERE

dergelijke overdracht van taken die voor de federale overheid een verkapte besparing betekent, kan niet langer door het lokale niveau gedragen worden met de huidige financiering.

- Artikel 90 van de Wet op de geïntegreerde politie maakt het in theorie mogelijk om organisatoren van bepaalde evenementen (sportwedstrijden, muziekfestivals, enz.) een deel van de kosten voor de politie-omkadering aan te rekenen (“KB-betaalpolitie”). Voor de uitvoering hiervan, is het nog steeds wachten op een uitvoeringsbesluit. Hierdoor wordt de zones de facto een belangrijke financieringsbron ontnomen, die gebruikt zou kunnen worden om de hinder en veiligheidsrisico's van deze privé-activiteiten op te vangen. De drie Verenigingen vragen dat dit KB er eindelijk zou komen.
- De **personeelskosten** moeten ingedamd en onder controle gehouden worden.

Het is absoluut noodzakelijk om in voldoende financiering voor de lokale zones te voorzien bij de uitvoering van het **nieuwe sectoraal akkoord** voor het personeel van de lokale politie. De meerkosten van dit sectoraal akkoord bedragen ongeveer 114 miljoen euro voor de lokale politiezones voor de periode 2019-2023.

- Indien het **statuut** van het personeel van de politie- en de hulpverleningszones gewijzigd wordt, dan moet dit in overleg met de drie Verenigingen gebeuren: de lokale politiezones en de hulpverleningszones zijn de werkgevers van dit personeel en zorgen, samen met de gemeenten, voor de financiering ervan. We stellen vast dat het statuut van dit personeel op federaal niveau gewijzigd wordt (dikwijls gekoppeld aan ontwikkelingen van het federale openbaar ambt) maar dat de meerkosten hiervan ten laste van de lokale werkgever worden gelegd.(cf. de eindejaarspremie).
- Er is nood aan een aansluiting van de **strategische veiligheids- en preventieplannen** (SVPP) met de zonale veiligheidsplannen en de gemeentelijke legislatuur. De huidige SVPP's lopen af op 31 december 2019. In een ideaal scenario starten de nieuwe SVPP op 1 januari 2020 en eindigen deze op 31 december 2025, zoals de zonale veiligheidsplannen. Dit is een unieke kans die we niet mogen laten voorbij gaan. Daarnaast is het ook aangewezen de toekenningscriteria en verdeelsleutel van deze plannen te herbekijken. Aangezien de SVPP's in het verleden al meermaals hun meerwaarde hebben aangetoond, lijkt een verhoging van het totale budget hierbij aangewezen.

FEDERALE BESLISSINGEN MOETEN VOOR LOKALE BESTUREN BUDGETNEUTRAAL ZIJN

- De federale overheid moet ervoor zorgen dat de maatregelen die ze neemt, budgetneutraal zijn voor de lokale besturen. **Ze moet stoppen met nieuwe lasten richting het lokale niveau door te schuiven.**

Om dat te doen, moet ze met bij elke geplande beslissing een lokale impactstudie doen waarmee ze de financiële en administratieve gevolgen voor lokale overheden evalueert. Bij een negatief effect moet de federale overheid de nodige **compensatiemaatregelen** nemen, vooral op het gebied van aanvullende fiscaliteit, politie/veiligheid, brandweer, pensioenen en maatschappelijke dienstverlening.

EFFICIËNTE FISCALITEIT MOGELIJK MAKEN

- De federale overheid moet aandacht hebben voor de financiële impact op de inkomsten van de gemeenten wanneer zij de basis aanpast waarop de aanvullende belasting op de personenbelasting (APB) berekend wordt. Daarom moet de belastinggrondslag waarop de APB wordt berekend, losgekoppeld worden van elke vermindering die op federaal niveau wordt beslist.
- Wat de APB betreft, onderstrepen de drie Verenigingen de geboekte vooruitgang door de installatie van een voorschottensysteem. Die vooruitgang zou aangevuld moeten worden met de **afschaffing van de administratiekosten van 1%** die de federale overheid heft op de ten voordele van de gemeenten geïnde APB.
- Wat **opcentiemen op de onroerende voorheffing** betreft: meer middelen vrijmaken voor het **bijwerken van de kadastrale gegevens**. De aanzienlijke achterstand bij het bijwerken van de kadastrale legger, beheerd door de federale overheid, zorgt bij de gemeenten voor verliezen in de opcentiemen die geschat worden op ongeveer 50 miljoen euro per jaar.

LOKALE OVERHEDEN HEBBEN INVESTERINGS-CAPACITEIT NODIG

- De federale overheid moet lokale overheden opnemen in het **'ambitieuze nationaal pact voor federale investeringen'** dat onlangs werd opgestart met zes assen (digitalisering, cybersecurity, digitaal onderwijs, gedigitaliseerde gezondheidszorggegevens, energieprojecten en mobiliteit). Zo kunnen de lokale overheden met succes investeren door deel te nemen aan de voorgestelde PPS'en.
- **Alle investeringen in openbare voorzieningen** uitgevoerd door lokale overheden moeten worden ondersteund met een **btw verlaagd tot 6%**: energie, wegen, gebouwen en alle collectieve voorzieningen. Als Europese Btw-richtlijnen deze verlaging in de weg staan, moet België een wijziging aanvragen bij de Europese autoriteiten.

ZORGEN VOOR WETGEVENDE STABILITEIT EN WETSMATIGING

De federale overheid moet wetgeving op basis van 'omstandigheden en emoties', die doorgaans weinig doordacht en coherent is, te allen prijzen vermijden.

Wetgeving bevat bij voorkeur alleen kaderregels die de spelers op het terrein zoveel mogelijk ruimte laten. Zonder de nood aan de noodzakelijke solidariteit uit het oog te verliezen, hebben de lokale overheden effectief ruimte nodig om autonoom en verantwoordelijk beslissingen te nemen.

De federale overheid mag bij de **omzetting van Europese richtlijnen** geen bijkomende regels vastleggen. 'Overreglementering' ('gold plating') werkt vaak averechts.

De federale overheid streeft ook naar **harmonisatie en afstemming** tussen federale en regionale wetgeving en vermijdt tegenstrijdigheden. Een nieuwe dienst van de FOD Binnenlandse Zaken kan deze opdracht, die essentieel is geworden sinds de zesde staatshervorming, op zich nemen.

De federale overheid geeft de voorkeur aan een flexibel **stimuleringsbeleid** in plaats van verplichtingen of sancties te gebruiken.

DANIELGEERAERTS

E-GOVERNMENT EN DE ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING BEVORDEREN

- De federale regering **zet verder in op de ontwikkeling van e-government** met een overkoepelende **visie**. De lokale overheden wachten op de **dematerialisatie** van heel wat processen.

Ze organiseert een **kader van interoperabiliteit** tussen alle publieke en private actoren en belanghebbenden.

Overleg tussen de federale entiteiten en de lokale besturen is essentieel om de consistentie van de instrumenten te waarborgen.

De federale overheid zet de basisfunctionaliteiten van e-government op, waaronder elektronische authenticatie (o.a. elektronische handtekening), tijdstempeling enz.

Alle functionaliteiten moeten voor alle gebruikers **gratis** beschikbaar zijn.

- De federale overheid zorgt voor een **echte administratieve vereenvoudiging** door samen te werken met lokale overheden (via de drie Verenigingen). Ze beschouwt **lokale overheden als volwaardige cliënten**.

Op het gebied van de burgerlijke stand bijvoorbeeld (met de recente digitalisering van de akten van de burgerlijke stand) rekenen de gemeenten op blijvende investeringen van de federale overheid in de meest performante computertoepassingen en -netwerken

HERINVESTEREN IN OPENBARE DIENSTVERLENING

- De federale overheid waakt erover dat burgers voldoende toegang hebben tot openbare diensten (treinstations, postkantoren, enz.) en zoekt, in goed overleg met de lokale besturen, naar valabele alternatieven voor een nabije openbare dienstverlening, vooral in landelijke gebieden.
- Mobiliteitskwesties zijn cruciaal om de opwarming van de aarde te bestrijden en de huidige tendens op dat vlak te stoppen. De federale overheid moet werken aan de ontwikkeling van echte alternatieven voor de auto, zowel privé als publiek. Ze moet de praktische uitvoering van het mobiliteitsbudget ten behoeve van de werknemers ondersteunen. Ze moet investeren in een openbaarvervoersaanbod dat een waardig alternatief voor de wagen is. De NMBS moet opnieuw investeren in een passend aanbod.

OBSTAKELS VERWIJDEREN DIE SYNERGIEËN TUSSEN LOKALE BESTUREN VERHINDEREN

De federale overheid vermijdt juridische obstakels die de totstandkoming van synergieën tussen lokale overheden verhinderen.

STEDEN EN GEMEENTEN ONDERSTEUNEN IN HUN MISSIE INZAKE VEILIGHEID EN OPENBARE ORDE

De federale wetgever moet ervoor zorgen dat het aantal personeelsleden werkzaam bij de parketten wordt verhoogd om te voorkomen dat de lasten naar de lokale overheden worden overgeheveld via het mechanisme van **gemeentelijke administratieve sancties**.

Administratieve sancties moeten een hulpmiddel voor de bestuurlijke politie blijven en de preventieve en ontradende strijd tegen verstoringen van de openbare orde mogelijk maken. Openbare overlast moet steeds de invalshoek zijn. Ze mogen niet worden ingezet om de gerechtelijke achterstand te compenseren of de parketten te ontlasten.

STEDEN EN GEMEENTEN ONDERSTEUNEN VOOR EEN GOEDE SAMENWERKING MET STEDEN EN GEMEENTEN VAN HET ZUIDEN

Bijna één Belgische gemeente op tien neemt deel aan een internationaal gemeentelijk samenwerkingsprogramma van zeer hoge kwaliteit, gefinancierd door het Directoraat-Generaal Development en ondersteund door de drie Verenigingen. Deze gemeenten zetten zich over een periode van verschillende jaren in voor de strijd tegen armoede door het versterken van gemeenten in het Zuiden. Dit levert overtuigende resultaten op, zoals blijkt uit de verlenging hiervan voor de periode 2017-2021.

Ongeacht de institutionele ontwikkelingen die zich kunnen voordoen, moet de federale overheid **het Programma voor internationale gemeentelijke samenwerking (GIS) voortzetten, consolideren** en hiervoor voldoende financiering verstrekken. Hierbij moet het mogelijk blijven om de oorspronkelijke manier van werken, opgezet door de drie Verenigingen en goedgekeurd door de gemeentelijke actoren, te behouden.

Colofon

Kompas voor een partnerschap met lokale besturen

Federaal memorandum 2019 van Brulocalis, UVCW en VVSG

Alle informatie over dit document is verkrijgbaar bij Michèle Boverie, secretaris-generaal UVCW (mib@uvcw.be), Corinne François, algemeen directeur van Brulocalis (corinne.francois@brulocalis.brussels) en Mieck Vos, algemeen directeur van de VVSG (mieck.vos@vvsg.be).

Raadpleeg dit memorandum online op onze websites (www.uvcw.be; www.brulocalis.brussels; www.vvsg.be)

Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd en/of verspreid zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

